

Programmabegroting 2021-2024
1e termijn

Voorzitter,

Corona heeft de samenleving min of meer tot stilstand gebracht.
En het einde is nog niet in zicht.

Sociaal, maatschappelijk, economisch, maken we pas op de plaats.
We zitten thuis, hebben zo min mogelijk contacten, velen raken werk en inkomen kwijt. Ons hart gaat uit naar jongeren in het vervolgonderwijs die grotendeels digitaal hun leven vorm moeten geven en vriendschappen moeten sluiten. Naar ouderen die al maanden niet zijn omarmd of zelfs maar iemand hebben gezien. Naar vrijwilligers en mantelzorgers die er meer alleen voor staan dan ooit. Naar mensen in de zorg die overbelast zijn en risico's lopen. Naar ondernemers die hun levenswerk zien afbrokkelen. Naar mensen in de cultuursector die hun bestaansrecht (weer eens) moeten aantonen...

Tegelijkertijd zijn er maatschappelijke opgaven waarmee we vaart moeten maken. Klimaat, natuur, milieu staan onder hoge druk.

We kunnen ons niet veroorloven stil te staan. We moeten zelfs hollen.

De toekomst wacht niet.

Corona mag en kan geen excuus of belemmering zijn.

De voorliggende begroting is eigenlijk, onverwacht, een lichtpuntje en houvast in deze barre tijden.

Balans tussen basisinfrastructuur en nieuw toekomstgericht beleid. Dat was en is de uitdaging. Tegen alle verwachtingen in is dit gelukt. Mede dankzij tegemoetkoming vanuit het Rijk. Dit geeft, in elk geval op korte termijn, wat lucht. Pijnlijke besluiten hoeven we niet te nemen. Kwetsbaren in de samenleving worden ontzien.

Wij kunnen goed leven met een tekort in 2023 en 2024. We gaan ervanuit dat tegen die tijd het Rijk over de brug is gekomen met betrekking tot jeugdzorg en andere overgehevelde taken. Zie onze motie Boter bij de vis en de VNG-motie Raden in verzet.

Voor de brandweer Stadspoort wordt het budget 6-12 maanden intact gelaten om ondertussen te onderzoeken wat impact van sluiting is. Dit lijkt ons een wijs besluit. Wij pleiten voor 12 maanden omdat de nieuwe situatie plus de evaluatie tijd nodig zullen hebben. Wij vragen bij de evaluatie extra aandacht voor het toenemend aantal ouderen en woon-zorgcomplexen. Bij een brand of andere calamiteit is voor ontruiming en beperken van paniek, bij mensen die slecht ter been zijn, veel kundige menskracht nodig.

Corona

GL is het van harte eens met het uitbreiden van de overbruggingsfaciliteit / Reserve Steun en Herstel Corona. Gelukkig zijn ook Rijk en Provincie tot nu toe ruimhartig in hun bijdrage. We danken het college voor haar tijdige en proactieve aanpak.

Voor ons is nog wel de vraag in hoeverre het college een beeld heeft van de effecten van Corona op de inwoners, voorzieningen en bedrijven in onze gemeente.

Zowel korte als lange termijn effecten zouden in kaart moeten worden gebracht.

Wat is bijv. het effect op de minima? Zijn zij in staat zichzelf en anderen gezond en veilig te houden? Wat betekent het voor de ondernemers, levendig centrum en de cultuursector in Ede? Wat doet thuiswerken voor woonwensen en woningbehoefte? Idem voor bedrijven/kantoren infrastructuur.

Mbt cultuur wordt aangegeven dat er een tekort van 1-1,5 miljoen wordt verwacht. Tegelijkertijd valt bij de cultuurhistorische waardenkaart 62,5 K vrij. Ook zien we dat Astrant 50.000 via marktpartijen moet zien te compenseren. Hoe reëel is dit in deze (corona) tijd?
Waarom wordt niet juist nu in de cultuursector geïnvesteerd? Dit lijkt ons ook in het kader van de cultuurregio Ede Wageningen zinvol.

De werkloosheid groeit en daarmee de aanspraak op uitkeringen, aanvullende voorzieningen, schuldhulpverlening en op begeleiding naar ander werk. GL heeft extra zorgen over wat dit betekent voor de ondersteuning en begeleiding van mensen met een arbeidsbeperking. Hier bestaat het risico dat aandacht vooral gaat naar de meest recente en beter bemiddelbare werklozen.
Kan het college ons hier gerust stellen?

Ook de schuldenproblematiek neemt toe. Mede door Corona. Vanaf 2021 wordt vroegsignalering een wettelijke gemeentelijke taak en wordt samenwerking mbt schuldenbewind gestimuleerd. Een goede zaak! **Maar wat gebeurt er met de mensen die voor 2021 in de schulden kwamen/komen?**

Betaalbaar en goed wonen

Iedereen moet betaalbaar en goed kunnen wonen in Ede.
Mbt sociale woningbouw is de afgelopen jaren een flinke achterstand ontstaan. Door goede (prestatie)afspraken met zowel Woonstede als projectontwikkelaars wordt deze de komende jaren enigszins ingelopen. Wij zien in de lopende projecten een positieve tendens.
Naast dat er niet voldoende in de betaalbare categorieën wordt gebouwd is ook de toegang vaak moeizaam en soms onmogelijk. In het midden en hogere huursegment zijn inkomenseisen en garanties die marktpartijen stellen buitenproportioneel en onnodig belemmerend.

Kan het college hier misschien een rol in spelen?

Verder hebben wij uiteraard zorgen over het toenemend aantal dak- en thuislozen en met name de 'bosslapers'. Toezegging is dat zij voor de winter een onderkomen hebben. Wij gaan ervanuit dat dit lukt.

Een andere categorie waar wij aandacht voor willen vragen zijn de (internationale) truckers. Zeker in deze Corona tijd hebben zij het moeilijk.
Veiligheid en hygiëne zijn een knelpunt. **Is deze doelgroep in beeld?**

Sociaal Domein

In het SD gaat het financieel en kwalitatief goed. Daar zijn wij blij mee en trots op. Onze voortdurende zorg betreft de vrijwilligers en mantelzorgers. Zeker nu in Coronatijd hebben zij minder (professionele) ondersteuning.
We zien dat een van de subdoelen is dat we meer mantelzorgers willen en minder mantelzorgers die overbelast zijn. Dit lijkt ons een moeilijk te verenigbaar doel.

In 2018 was 8% van onze mantelzorgers al (zwaar) overbelast. Dit vinden wij al een flink percentage maar wij maken ons ook zorgen over hoe het nu zal zijn.

Wordt dit in kaart gebracht?

Duurzaamheid

Goed dat programma Klimaatadaptatie van start gaat.

Ede wordt hiermee beschermd tegen extreme natte, droge en hete perioden.

Ook goed dat budget energietransitie op peil blijft. Helaas is dit niet voldoende voor de nieuwe opgaven vanuit het Klimaatakkoord. Ook hier rekenen wij op het Rijk.

We zijn met energietransitie in Ede op de goede weg. Misschien niet de weg die we in 2018 dachten te moeten en kunnen nemen maar het gaat om het uiteindelijke doel, een klimaatneutraal Ede in 2050. En mbt dat doel liggen we op koers.

We hebben wel te maken met een weerbarstige praktijk, toenemende maatschappelijke onrust en procedures die langer duren dan gedacht.

Met name grote zonnenvelden behoeven extra aandacht. GL zou graag zien dat de evaluatie van stap 1 van de routekaart Ede Energieneutraal 2050 naar voren wordt gehaald zodat wij weten waar en hoe aanpassingen moeten worden gedaan en wat de rol van de gemeente zou kunnen zijn om ook de op lange termijn benodigde hectaren te realiseren.

Natuur en biodiversiteit

Natuur staat tegenwoordig eigenlijk altijd ten dienste van de mens.

Biodiversiteit moet versterkt vanwege onze voedselproductie.

Natuurwaarden vanwege stikstofproblematiek en recreatie en toerisme.

Maar natuur heeft zelf ook een waarde en een bestaansrecht.

Er komt 5 miljard beschikbaar voor landbouwtransitie en natuurversterking.

Dit zou wat GL betreft deels gebruikt moeten worden om cruciale hindernissen voor natuur en wild op te heffen. Om fundamentele maatregelen in het waterbeheer te nemen. Om te stoppen met glyfosaatgebruik en ander gif. Om biologische bedrijfsvoering te stimuleren.

Enerzijds zien wij heil in de zonering. Anderzijds betekent dit dat bepaalde zones extra belast worden door recreatief gebruik. De afgelopen zomer was het heel druk op de Veluwe. Met name op de fietspaden komen allerlei soorten vervoer elkaar tegen op vaak te smalle paden. Daar moet goed over worden nagedacht.

We moeten durven kiezen waar we prioriteit aan geven.

Wat GL betreft wordt dat dus de natuur zelf.

Toekomst Ede

Mbt de verstedelijkingsstrategie is de vraag van onze fractie wanneer en hoe de inwoners hierbij worden betrokken. Hetzelfde geldt voor de omgevingsvisie en de inventarisatie en toekomstvisie buitengebied. Dit alles gaat heel belangrijk zijn voor de toekomst van Ede en gaat dus iedereen aan.

Graag een reactie van het college.

Tot slot voorzitter,

We hopen dat we van corona zullen leren wat echt belangrijk is:

Zorgen voor elkaar en voor onze omgeving.

